

Załącznik
do Uchwały Nr XVII/109/20
Rady Gminy Piecki
z dnia 24 stycznia 2020 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA 2020 ROK**

STYCZEŃ 2020 r.

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie.....	3
II. Przepisy prawne stosowane w związku z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi.....	4
III Diagnoza problemów uzależnień.....	4
IV. Odbiorcy.....	5
V. Cel Główny.....	6
V.1 Cele szczegółowe.....	6
VI. Zadania.....	6
VII. Realizatorzy.....	12
VIII. Monitoring.....	12
IX. Finansowanie programu.....	13
X. Słowniczek do GPP i RPA na 2020 r.	13

I. Wprowadzenie

Obszar przeciwdziałania alkoholizmowi regulowany jest przez ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ponadto w świetle ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym zarówno zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, realizowane są w oparciu o cele Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

Program stanowi lokalną strategię rozwiązywania problemów z obszaru uzależnień, będąc jednocześnie częścią strategii rozwiązywania problemów społecznych. Głównym założeniem Programu jest ograniczenie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania napojów alkoholowych, rozwiązywaniem problemów uzależnień, wzrost społecznej świadomości związanej z tą tematyką, integrację społeczną i zawodową osób uzależnionych oraz doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu.

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w tej grupie znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Warto podkreślić fakt, że grupa osób najwięcej pijących stanowi 9% osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypitego alkoholu.

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według najnowszego raportu Światowej Organizacji zdrowia (WHO) alkohol jest najczęstszą przyczyną zgonów na całym świecie. Z danych WHO wynika, że w 2016 roku z powodu spożycia napojów procentowych zmarło trzy miliony osób. Taka liczba oznacza, że 1 na 20 zgonów jest spowodowany alkoholem, z czego 3/4 umierających tutaj to mężczyźni. Czasowo daje to średnio sześć śmiertelnych przypadków na minutę. WHO twierdzi też, że największy procent zgonów jest w grupie wiekowej 20-29 lat i wynosi 13,5 proc.

WHO uważa, że aktualnie na Polaka powyżej 15. roku życia przypada średnio około 11,5 litra czystego alkoholu. Więcej było jedynie w 2005 roku i w drugiej połowie lat 70-tych. 56% spożywanego alkoholu w Polsce to piwo, 36% wódka i inne spirytusowe, zaś tylko 8% to wino. W 2016 roku z powodu alkoholu (marskość wątroby, nowotwory, wypadki samochodowe) zginęło łącznie 12 599 osób.

Ok. 10 tys. osób rocznie umiera w Polsce z powodu nadużycia alkoholu legalnego, dostępnego w sklepach. Zatrucia alkoholem nielegalnym czy metylowym to margines - powiedział PAP we wtorek szef Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Krzysztof Brzózka. Pan Brzózka wyjaśnił, iż ok. 1,6 tys. osób umiera bezpośrednio w wyniku przedawkowania, ok. 1,7 tys. w wyniku chorób psychicznych odalkoholowych, ok. 6,5 tys. - z powodu marskości wątroby. Podkreślił, że skala umieralności z powodu picia legalnego alkoholu jest ogromna w porównaniu w marginalnymi przypadkami zgonów po spożyciu alkoholu nielegalnego, skażonego trującymi substancjami.

Poza wyniszczeniem zdrowotnym i psychicznym, które dotyczą osoby uzależnione, spożywanie alkoholu ma również wymiar społeczny, obejmując swoim

zasięgiem członków rodzin i osoby żyjące w najbliższym otoczeniu alkoholika. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj. zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przemoc w rodzinie, przestępczość, wypadki drogowe, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony samorządu lokalnego.

II. Przepisy prawne stosowane w związku z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi.

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. 2018 poz. 2137);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2018 poz. 450);
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. Dz. U. 2018 poz. 450);
4. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej (tj. Dz. U. 2018 poz. 2190);
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2016 poz. 1828);
6. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2018 poz. 1366);
7. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. 2013 poz. 907);
8. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2018 poz. 994);
9. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. 2018 poz. 1510);
10. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2018 poz. 1508);
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390);
12. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2018 poz. 1878);
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 w sprawie procedury „Niebieska Karta”; (Dz.U. 2011 nr 209, poz. 1245);
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020 (Dz. U. 2016 r. poz. 1492).

III. Diagnoza problemów uzależnień.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok określa sposoby realizacji zadań zawartych w Programie oraz sposoby ich realizacji odpowiednio dostosowane do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Skalę problemów związanych z nadużywaniem alkoholu przedstawiają poniższe dane:

1. Raport Posterunku Policji w Pieckach z działań w 2019 roku.
  - a) Policja uczestniczyła w 127 interwencjach domowych, gdzie sprawca znajdował się po spożyciu alkoholu,
  - b) 112 inne interwencje Policji, gdzie sprawcy znajdowali się po spożyciu alkoholu,
  - c) założono 12 Niebieskich Kart,
  - d) kierujących w stanie po spożyciu alkoholu były 2 osoby,
  - e) kierujących w stanie nietrzeźwym było 17 osób (w ubiegłym roku 51),
  - f) podejrzenie o prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości lub środka odurzającego - 31 osób (26 osób w 2018)
  - g) spożywanie w miejscu publicznym alkoholu - 3 osoby,

- h) 23 osób nietrzeźwych w miejscu publicznym, a 2 nietrzeźwe osoby w miejscu pracy
- i) zakłócanie porządku publicznego, spoczynku nocnego - 15 interwencji

2. Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na dzień 2 grudnia 2019 roku.

a) 56 rodzin (106 osób) zostało objęte pomocą doraźną lub okresową,

b) wpłynęło 31 wniosków do GKPiRPA o wszczęcie postępowania w zakresie leczenia odwykowego,

3. Z danych z Urzędu Gminy w Pieckach wynika, że w okresie od 01 stycznia 2019 r. do 18 grudnia 2019r. wydano:

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych:
  - do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwo – 7 zezwoleń,
  - powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 6 zezwolenia,
  - powyżej 18% zawartości alkoholu - 3 zezwolenie
- liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych:
  - liczba placówek napojów detalicznych - sklepów - 20 punktów,
  - liczba placówek handlowych gastronomicznych - 31 punktów.

4. Baza placówek świadczących pomoc osobom uzależnionym z której korzystają mieszkańcy gminy Piecki:

- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz osób dotkniętych problemem przemocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pieckach, ul. Zwycięstwa 35/2, 11-710 Piecki
- Wojewódzki Zespół Poradni Zdrowia Psychicznego Poradnia Uzależnień w Olsztynie, Al. Wojska Polskiego 35,
- Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Poradnia Psychoprofilaktyki Problemów Uzależnień w Olsztynie, ul. Metalowa 5,
- Przychodnia Psychoterapii Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Olsztynie, ul. Puszkina 13,
- Poradnia Profilaktyki i terapii uzależnień w Elblągu, ul. Komeńskiego 44,
- Oddział Detoksykacji Uzależnień w Węgorzewie, ul. Bema 24,
- Ośrodek Leczenia Uzależnień w Giżycku, ul. Warszawska 41
- Młodzieżowy Punkt Konsultacji i Terapii w Piszcu, ul. Kopernika 8,
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Mrągowie, ul. Królewiecka 58

5. Z danych uzyskanych od Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2019r. sporządzonych zostało 12 Niebieskich Kart. (stan na 17 grudnia 2019r).

6. Z informacji uzyskanej od Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, iż w 2019r. motywowano do podjęcia leczenia odwykowego 38 osób, w tym 3 sprawy skierowano do sądu.

IV. Odbiorcy:

Program skierowany jest do **wszystkich mieszkańców Gminy Piecki**, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemami uzależnień oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich mieszkańców zainteresowanych tą problematyką, zaś w szczególności do:

- dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem oraz ich rodziców, opiekunów, wychowawców i nauczycieli,
- osób dorosłych zagrożonych uzależnieniem,
- osób uzależnionych,

- osób współuzależnionych, w tym w szczególności ofiar przemocy,
- osób zawodowo zajmujących się problematyką uzależnień,
- osób uzależnionych po ukończeniu terapii.

V. Cel Główny:

Ograniczenie występowania problemów związanych z używaniem alkoholu oraz nowych problemów społecznych, kryminalnych bezpośrednio z nimi związanych.

V.1 Cele szczegółowe

- opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież,
- ochrona dzieci i młodzieży przed wchodzeniem w kontakty z napojami alkoholowymi, uzależnieniem się,
- kształtowanie postaw prozdrowotnych,
- zmniejszenie rozmiaru szkodliwości wynikających z picia alkoholu,
- zmniejszenie liczby nietrzeźwych kierowców,
- zwiększenie liczby osób podejmujących leczenie w placówkach leczenia odwykowego,
- zwiększenie liczby sprzedawców kontrolujących wiek osób kupujących alkohol,
- zwiększenie stabilności i bezpieczeństwa środowiska rodzinnego, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wzrost wiedzy mieszkańców nt. negatywnych konsekwencji sięgania po środki uzależniające.

VI. Zadania gminnego programu

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- 1.1. Prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.
- 1.2. Dofinansowanie programów ograniczenia picia alkoholu.
- 1.3. Dofinansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.
- 1.4. Dofinansowanie programów profilaktycznych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie.
- 1.5. Finansowanie zajęć w ramach pomocy dla dzieci z FASD i ich opiekunów
- 1.6. Finansowanie zajęć edukacyjno-terapeutycznych dla rodziców/opiekunów oraz pracy terapeutycznej z całą rodziną.
- 1.7. Finansowanie kosztów sporządzania opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i narkotyków.
- 1.8. Prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego przez członków GKRPA.
- 1.9. Korzystanie z usług Poradni Uzależnień na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu mrągowskiego.
- 1.10. Upowszechnianie informacji o placówkach leczenia odwykowego.
- 1.11. Współpraca z Wojewódzkimi Ośrodkami Profilaktyki i Terapii Uzależnień, Szpitalem Powiatowym w Mrągowie.

1.12. Współpraca z placówkami leczenia uzależnień, z których korzystają mieszkańcy gminy Piecki.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

- 2.1. Dofinansowanie pracy terapeutycznej z rodziną.
- 2.2. Finansowanie programów psychoterapii współuzależnienia.
- 2.3. Dofinansowanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym/problemem przemocy.
- 2.4. Finansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- 2.5. Finansowanie środowiskowych programów pomocy rodzinie, których efektem będzie m. in. zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców (Konferencje Grup Rodzinnych, Grupy Zabawowe).
- 2.6. Organizowanie lokalnych porad, seminariów i konferencji w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym.
- 2.7. Prowadzenie ogólnopolskich oraz lokalnych kampanii społecznych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych.
- 2.8. Zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych problemem uzależnienia i przemocy w rodzinie - dorosłych i dzieci.
  - wspieranie i finansowanie istniejących placówek pierwszego kontaktu, gwarantujących dostęp do informacji oraz podstawowej pomocy psychologicznej i prawnej,
  - wspieranie środowisk abstynenckich
  - wspieranie działalności grup samopomocowych (w tym grup wsparcia) dla osób doznających przemocy w rodzinie,
  - zapewnienie dostępności specjalistów przygotowanych do pracy z członkami rodzin z problemem uzależnienia i przemocy-dorosłych i dzieci,
  - wdrażanie i finansowanie metod pracy z osobami doznającymi przemocy w rodzinie, mających na celu zwiększenie umiejętności i możliwości radzenia sobie z przemocą (programy, warsztaty itp.)
  - opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemów uzależnienia i przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy w tym obowiązujących procedur interwencyjno-pomocowych (ulotki, informatory, broszury itp. adresowane do ofiar przemocy).
- 2.9. Podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem uzależnienia i przemocy:
  - organizowanie dla przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i ochrony rodzin przed przemocą, szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska uzależnień i przemocy,
  - organizowanie specjalistycznych, interdyscyplinarnych szkoleń, dotyczących kompetencji służb, obowiązujących procedur, podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie (w tym posługiwanie się procedurą „Niebieskie Karty”) oraz współpracy służb i instytucji,
  - organizowanie spotkań, porad roboczych i konferencji sprzyjających wymianie doświadczeń w zakresie interdyscyplinarnej pracy na rzecz ochrony rodzin zjawiskiem uzależnień i przemocy,
- 2.10. Usprawnienie działań adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie dostępności programów oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych:

- organizowanie szkoleń dla osób mających kontakt z osobami stosującymi przemoc w rodzinie na temat możliwości oddziaływań wobec sprawców przemoc, podejmowania interwencji z wykorzystaniem procedury "Niebieskie karty" oraz uruchamiania procedur prawno-karnych,
- organizowanie szkoleń i konferencji służących podniesieniu kompetencji w zakresie nawiązywania kontaktu oraz motywowania do zmiany zachowania, w tym do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- wdrażanie i finansowanie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- nawiązanie współpracy między przedstawicielami różnych służb, w tym przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości (prokuratorzy, sędziowie, kuratorzy) w celu kierowania osób stosujących przemoc w rodzinie do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- upowszechnianie informacji o prowadzonych na terenie gminy lub powiatu oddziaływaniach adresowanych do osób krzywdzących swoich bliskich,
- przygotowanie materiałów informacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w których będą zawarte informacje na temat zjawiska przemoc w rodzinie i konsekwencji jakie pociąga za sobą jej stosowanie.

2.11. Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawisk uzależnienia i przemoc w rodzinie, sposobów reagowania na przemoc i możliwościach uzyskania pomocy:

- prowadzenie lokalnych kampanii informacyjnych, akcji edukacyjnych nt. zjawiska przemoc w rodzinie, w tym przemoc wobec dzieci,
- włączenie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemoc,
- przygotowanie i upowszechnianie informacji na temat lokalnej oferty pomocy dla członków rodzin z problemem przemoc, w szczególności z problemem alkoholowym,
- prowadzenie i finansowanie programów profilaktyki przemoc (np. warsztaty umiejętności rodzicielskich, programy dla rodziców nt. radzenia sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi, rozwiązywania konfliktów, itp.),
- nawiązanie stałej współpracy z lokalnymi mediami : prasą, radiem, telewizją.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

3.1. Działania profilaktyczne w zakresie problematyki alkoholowej:

- prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- realizacja programów profilaktycznych dla rodziców i aktywna współpraca z nimi w tym obszarze,
- wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych do młodzieży upijającej się,
- prowadzenie badań związanych zwłaszcza z diagnozą zachowań problemowych/ używaniem substancji psychoaktywnych podejmowanych przez młodzież oraz ewaluacją programów profilaktycznych,
- realizacja programów profilaktycznych w zakresie uzależnień z elementami pozalekcyjnych zajęć sportowych,
- wdrażanie procedury wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec uczniów spożywających alkohol (Szkolne Punkty Wczesnej Interwencji).

- zadania realizowane przez placówki oświatowe z terenu Gminy Piecki w ramach programów wychowawczo profilaktycznych w/w placówek.

3.2. Edukacja zdrowotna:

- prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia.
- prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych, w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
- upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym.
- upowszechnianie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży.

3.3. Edukacja publiczna w zakresie problematyki alkoholowej:

- podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia,
- prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych (brozury, plakaty, ulotki z profilaktycznymi treściami edukacyjnymi dotyczącymi problematyki alkoholowej) dla określonych grup adresatów – młodzieży, sprzedawców, pracowników służby zdrowia, pracowników pomocy społecznej, nauczycieli, rodziców, policjantów, samorządowców i innych,
- pozyskiwanie dla podejmowanych działań partnerów instytucji, organizacji i firm cieszących się uznaniem oraz partnerów medialnych lokalnych i regionalnych mediów,
- realizacja programów profilaktycznych dla rodziców i aktywna współpraca z nimi w tym obszarze,
- organizowanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów, animatorów zajęć,
- edukacja lokalnych decydentów i radnych w zakresie wagi i skali problematyki alkoholowej przez zaproszenia ich do lokalnych debat, kampanii edukacyjnych, udziału w imprezach profilaktycznych,
- budowanie lokalnych koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez prenumeratę lub zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji, materiałów multimedialnych,
- promowanie działań gminy na forum regionalnym, krajowym i międzynarodowym przez udział w konferencjach, seminariach i innych spotkaniach organizowanych przez województwa, instytucje centralne czy też międzynarodowe,
- organizowanie szkoleń członków Komisji i osób aspirujących do pracy w tych strukturach (obowiązek ustawowy).

3.4. Budowanie lokalnej koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, także w ramach porozumień z innymi samorządami lokalnymi czy współpracy z samorządem województwa i nagłaśnianie tych poczynań przy okazji różnych wydarzeń w gminie.

- 3.5. Aktywna współpraca z lokalnymi i regionalnymi mediami, monitorowanie zawartości pojawiających się tam artykułów pod kątem problematyki alkoholowej, inicjowanie artykułów na ten temat, w razie potrzeby przygotowywanie sprostowań, prezentowanie w lokalnych i regionalnych mediach gminnych działań profilaktycznych i ich efektów.
- 3.6. Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach: reedukacja osób, które prowadziły pojazdy pod wpływem alkoholu
- prowadzenie lokalnych i ogólnopolskich kampanii społecznych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych (m.in. **Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł”**) organizowanie festynów, obchodów lokalnych dni - trzeźwości, światowego dnia FAS, debat w lokalnych mediach,
  - współpraca na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, nawiązanie stałej współpracy z instytucjami, które w zakresie swoich działań w różnym stopniu są powiązane z ruchem drogowym.
- 3.7. Przeciwdziałanie nietrzeźwości w miejscach publicznych:
- podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli służb kontaktujących się z osobami nietrzeźwymi (policji, straży miejskiej, pogotowia ratunkowego, pracowników socjalnych) - zwiększenie umiejętności nawiązania kontaktu z osobą nietrzeźwą.
- 3.8. Działania na rzecz przeciwdziałania spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży:
- upowszechnianie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży
  - opracowanie, wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur diagnozy FASD zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej
  - zwiększanie dostępności pomocy dla dzieci z FASD oraz ich opiekunów
4. **Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych :**
- współpraca z instytucjami i podmiotami pozarządowymi, organizacjami sportowymi, kulturalno-oświatowymi i innymi w zakresie realizacji zajęć z zakresu profilaktyki uniwersalnej i selektywnej,
  - podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności na rzecz promocji i realizacji działań w tym zakresie czy organizowaniu konferencji, szkoleń i narad.
5. **Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy (zakaz reklamy i sprzedaży alkoholu nieletnim) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.**
- działania kontrolne mające na celu ograniczenie sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
  - podejmowanie interwencji w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów cytowanej ustawy, dotyczących zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, określonym w ustawie osobom i w określonych sytuacjach.
  - Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych,
  - Ograniczenie skali przemytu i liczby nielegalnych miejsc odkażania alkoholu
  - Podjęcie działań legislacyjnych mających na celu ograniczenie reklamy napojów alkoholowych,

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie Centrów Integracji Społecznej/ Klubu Integracji Społecznej.

Wspieranie przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu.

Zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększenie dostępności do istniejących form wsparcia

7. Instytucja zobowiązania do leczenia odwykowego (opinie biegłych sądowych).

Do zadań własnych gminy, na mocy art. 4¹ ust. 3 oraz art. 25 i 26 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, należy powołanie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych na której spoczywa obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy, sąd wszczyna postępowanie na wniosek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratora, a do wniosku dołącza się zebraną dokumentację wraz z opinią biegłego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

8. Zapewnienie warunków działania/pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych korzysta z pomieszczeń w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pieckach, który zapewnia obsługę administracyjną i księgowo-finansową.

Kompetencje członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinny być ściśle powiązane z zadaniami, jakie realizuje Komisja, które dotyczą zagadnień:

- uzależnienia od alkoholu, leczenia osób uzależnionych, picia ryzykownego i szkodliwego oraz strategii pomocy, w tym programów redukcji szkód oraz programów ograniczenia picia,
- rodziny z problemem alkoholowym, w tym współuzależnienia,
- sytuacji dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym oraz strategii pomocy organizowanej w środowisku lokalnym z uwzględnieniem pracy socjoterapeutycznej,
- zjawiska przemocy w rodzinie - aspekty prawne i psychologiczne, praca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych, procedura "Niebieskiej karty" z uwzględnieniem roli gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- skutecznej strategii profilaktycznej, wiedzy o czynnikach ryzyka i czynnikach chroniących, profilaktyka szkolna, środowiskowa i rodzinna, standardy programów profilaktycznych oraz ich ewaluacja,
- diagnozy problemów alkoholowych w środowisku lokalnym, systemu rozwiązywania problemów alkoholowych w Polsce oraz budowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i ich ewaluacja,
- zasad wydawania i cofania zezwoleń oraz prowadzenia kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- lokalnej strategii ograniczenia dostępności alkoholu, w tym zawartość merytoryczna uchwał podejmowanych przez rady gmin na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

- kontaktu z klientem gminnej komisji - osobą uzależnioną, współuzależnioną, osobą doświadczającą przemocy i stosującą przemoc (dotyczy to przede wszystkim tych członków komisji, którzy takie rozmowy prowadzą),
- kontrola i monitorowanie prawidłowości wydatkowania środków finansowych na realizację zadań określonych w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487) oraz ustawie z dnia 29 lipca 2005 R. O PRZECIWDZIAŁANIU NARKOMANII oraz na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2023.

VII. Realizatorzy, współrealizatorzy zadań oraz sposób ich realizacji:

Współpraca z instytucjami w zakresie realizacji i współrealizacji zadań wynikających z GPPiRPA na rok 2019:

- Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie,
- Urząd Gminy Piecki
- Komisariat Policji w Pieckach, Komenda Powiatowa Policji w Mrągowie,
- Sąd Rejonowy w Mrągowie,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Mrągowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieckach,
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Mrągowie,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pieckach,
- Szkoły i inne placówki oświatowe,
- Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji PEGAZ w Pieckach,
- Kościół katolicki i inne związki wyznaniowe,
- Media lokalne (prasa, radio, TV),
- Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego w Warszawie (porozumienie),
- Związek Harcerstwa Polskiego,
- Inne organizacje pozarządowe

2. Zlecenie zadań jednostkom organizacyjnym Gminy w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych.

3. Współpracę z organizacjami pozarządowymi: otwarte konkursy ofert lub inne formy współpracy dozwolone przepisami prawa.

4. Zakupy inwestycyjne oraz inne, zlecenia zewnętrzne:

- poprzez konkursy ofert
- poprzez zamówienia publiczne
- bez stosowania ustawy prawo zamówień publicznych w przypadku zamówień o wartości poniżej kwoty wymienionej w art. 4 ust. 8 ustawy Prawo zamówień publicznych.

5. Obsługę administracyjną i księgowo-finansową pełni Gmina Piecki.

VIII. Monitorowanie stanu problemów alkoholowych w rodzinie:

- zbieranie i opracowywanie danych statystycznych dotyczących problemów alkoholowych, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie, (od Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, Policji),
- dokonanie diagnozy opartej na cyklicznych, rzetelnych badaniach problemów i zjawisk związanych z nadużywaniem alkoholu przez dzieci, młodzież w szkołach podstawowych i gimnazjach w ramach szkolnego programu profilaktyki,

- gromadzenie bazy danych o miejscach i formach pomocy dla osób z problemem alkoholowym korzystających z porad w Punkcie konsultacyjno – informacyjnym
- pozyskiwanie danych nt. liczby interwencji domowych, liczby przestępstw, liczby zatrzymań związanych z problemem alkoholowym i przemocą - PP w Pieckach,
- pozyskiwanie danych dotyczących przestępczości nieletnich oraz ofiar i liczby wypadków drogowych spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców za pośrednictwem Posterunku Policji w Pieckach
- współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w celu pozyskiwania przydatnych danych do diagnozy problemów alkoholowych w gminie Piecki.
- Analiza aktywności JST w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

IX. Finansowanie programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w budżecie Gminy, pozyskiwanych zgodnie z art. 9 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Określa je preliminarz wydatków opracowany na dany rok, zgodny z projektem budżetu Gminy w dziale 851 – ochrona zdrowia, w rozdziale 85154 - przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Niewykorzystane środki przeznaczone na realizację Programu przesuwają się jako środki nie wygasające na realizację zadań wymagających kontynuacji w roku następnym do momentu uprawomocnienia się nowego Gminnego Programu.

Zmiana w ramach Planu Finansowego na Rok 2020 do wysokości 3 tys. mogą być wykonywana bez Uchwały Rady Gminy.

Zasady pracy i wynagradzania członków komisji

Zgodnie z rekomendacjami PARPA Komisja pracuje:

- na posiedzeniach GKPiRPA,
- na spotkaniach Zespołu Motywującego,
- przeprowadza kontrole przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych w sklepach i punktach gastronomicznych,
- reprezentuje Komisję w sądzie w sprawach inicjowanych przez Komisję.

Wynagrodzenie za pracę Przewodniczącego lub Zastępcy prowadzącego posiedzenie GKPiRPA otrzymują 115 zł brutto, Członkowie Komisji 100 zł brutto.

X. Słowniczek do GPP i RPA na 2020 r.

FASD - Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) jest nieuleczalnym, niegenetycznym zespołem chorobowym mogącym wystąpić u dzieci, których matki piły alkohol w czasie ciąży. FASD charakteryzują:

- uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego
- zaburzenia neurologiczne
- opóźnienie rozwoju fizycznego i psychicznego
- zaburzenia zachowania
- niedorozwój umysłowy

- nadpobudliwość psychoruchowa
- wady rozwojowe (m.in.: serca i stawów).

Skutkiem tych nieprawidłowości mogą być u dziecka trudności z:

- uczeniem się
- koncentracją uwagi
- pamięcią i zdolnością do rozwiązywania problemów
- koordynacją ruchową
- zaburzeniami mowy
- relacjami z ludźmi
- przestrzeganiem norm społecznych.
- Deficyty związane ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) mają wpływ na rozwój intelektualny oraz społeczny także w okresie dorastania i po osiągnięciu dorosłości.

GKRPA lub Komisja – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pieckach,

GOPS- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieckach,

PARPA- Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Mrągowie,

Policja – Posterunek Policji w Pieckach,

Poradnia LU – Poradnia Leczenia Uzależnień w Mrągowie,

Program - rozumie się przez to Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Piecki na rok 2020.

Profilaktyka uniwersalna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na całą populację, to jest działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój, działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym; przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

Profilaktyka selektywna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem sprzedającym, a nie naprawczym.

Profilaktyka wskazująca – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami; niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji). Ryzykowne spożywanie alkoholu – rozumie się przez to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) niepociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony.

Szkodliwe picie alkoholu – rozumie się przez to wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne, ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu; aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu, opisany wzorzec picia powinien utrzymywać się przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy; robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie szkodliwe w następujący sposób: picie szkodliwe to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości ponad 40 g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i ponad 60 g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu 210 g lub więcej w tygodniu przez kobiety i 350 g i więcej w tygodniu przez mężczyzn; jako picie szkodliwe określane jest też spożywanie każdej ilości alkoholu przez: kobiety w ciąży, matki karmiące, chorych przewlekle, osoby przyjmujące leki, osoby starsze. FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych rozumie się przez to nie diagnostyczny termin opisujący problemy zdrowotne i zaburzenia zachowania wynikające z uszkodzenia mózgu płodu przez alkohol; uszkodzeniom ośrodkowego układu nerwowego (OUN) mogą towarzyszyć uszkodzenia innych organów wewnętrznych, m.in. serca, układu kostnego, układu moczowego, słuchu, wzroku. Nieprawidłowy przebieg procesu rozwoju mózgu w życiu płodowym powiązany z widocznymi na twarzy dziecka charakterystycznymi zmianami, jest opisywany jako Płodowy Zespół Alkoholowy – FAS (Fetal Alcohol Syndrome)

Wczesne rozpoznanie i krótka interwencja – rozumie się przez to krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej lub innych specjalistów, wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, osób używających środków odurzających innych niż alkohol, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, a także interwencje podejmowane wobec osób zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi.

Leczenie uzależnienia – rozumie się przez to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP lub związanych z uzależnieniem behawioralnym; przykładami działań leczniczych w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych, programy substytucyjnego leczenia uzależnienia od opioidów.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych – rozumie się przez to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych, poznawczych i społecznych, wśród których używanie substancji psychoaktywnej (takie, jak: alkohol, środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze, Nowe Substancje Psychoaktywne [NSP], tytoń) dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość; głównymi objawami

uzależnienia są: gwałt substancji (przymus, silne pragnienie), utrata kontroli nad używaniem substancji.

Używanie szkodliwe – rozumie się przez to używanie substancji psychoaktywnej określone w art. 4 pkt. 30 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. System rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego – rozumie się przez to system oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.

Uzależnienie behawioralne – rozumie się przez to zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej, mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia. Do tego typu zaburzeń zachowania zalicza się przede wszystkim: uzależnienie od hazardu, od komputera i Internetu, pracy, seksu, pornografii i zakupów.

NSP – rozumie się przez to Nowe Substancje Psychoaktywne (tzw. „dopalacze”).

Rehabilitacja (postępowanie po leczeniu) – rozumie się przez to element integracji: działania podtrzymujące zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia uzależnienia, utrwalające efekty leczenia, uczące umiejętności służących zdrowieniu oraz pomagające w podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z ról społecznych. Przykładami są: treningi zapobiegania nawrotom w uzależnieniu, grupy wsparcia dla „absolwentów” leczenia uzależnień, treningi zachowań konstruktywnych, programy wychodzenia z bezdomności, grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików, kluby abstynenta, programy aktywizacji zawodowej.

Przemoc w rodzinie - jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Systemie rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego – rozumie się przez to system oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego opracowany i wdrażany we współpracy przez KBPN, PARPA, ORE, IPiN;

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Pieckach.